

The book cover features a vibrant yellow background with several overlapping circular and semi-circular patterns. The top pattern is a large, stylized tree with a dense canopy of small dots and a central trunk. Below it, there are patterns of wavy lines, a panda's face, and a stylized flower. The bottom pattern is a large, stylized flower with a central bulb and radiating lines. The text is arranged in a clean, modern layout.

etela

farkašová

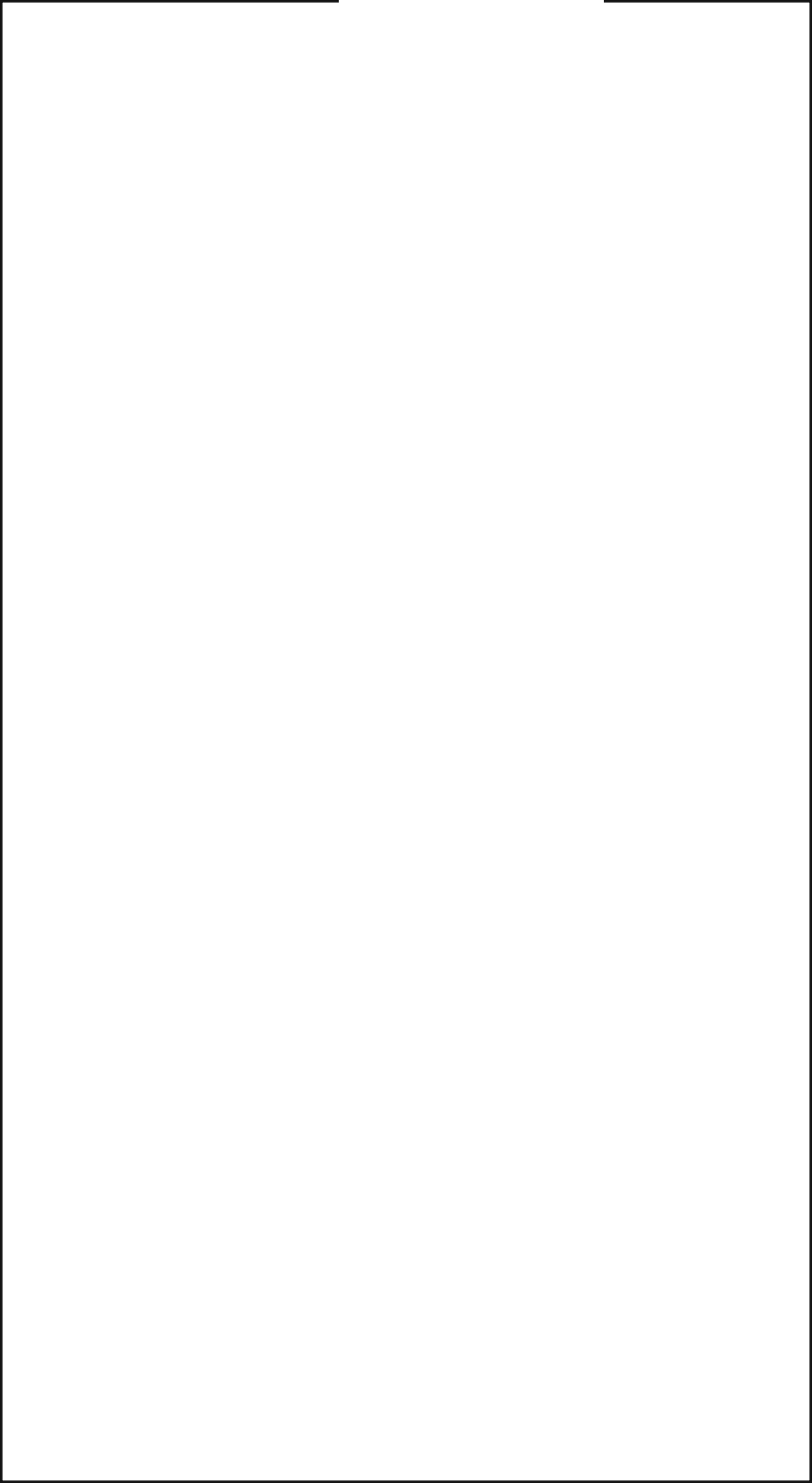
etela farkašová
fragments

frag ments

s občasnou
túžbou
po celostnosti

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

etela

farkašová

frag menty

s občasnou
túžbou
po celostnosti

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Copyright © Etela Farkašová 2008

Illustrations © Kveta Fulierová 2008

Cover design © Dušan Babjak 2008

© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o.,
Bratislava

e-mail: vsss@stonline.sk

<http://www.vsss.sk>

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

VYDAVATELSTVO

SPOJKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV

spol. s r. o.

Etela Farkašová: Fragments (s občasnou túžbou po celostnosti)

Zodpovedná redaktorka Ingrid Skalická

Ilustrácie Kveta Fulierová

Obálku s použitím ilustrácií Kvety Fulierovej graficky spracoval

Dušan Babjak

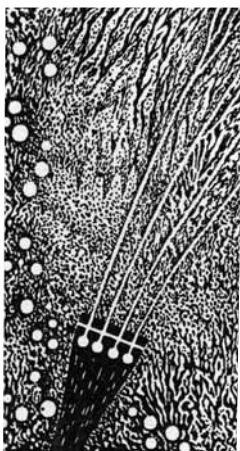
Sadzba a tlač ETERNA Press

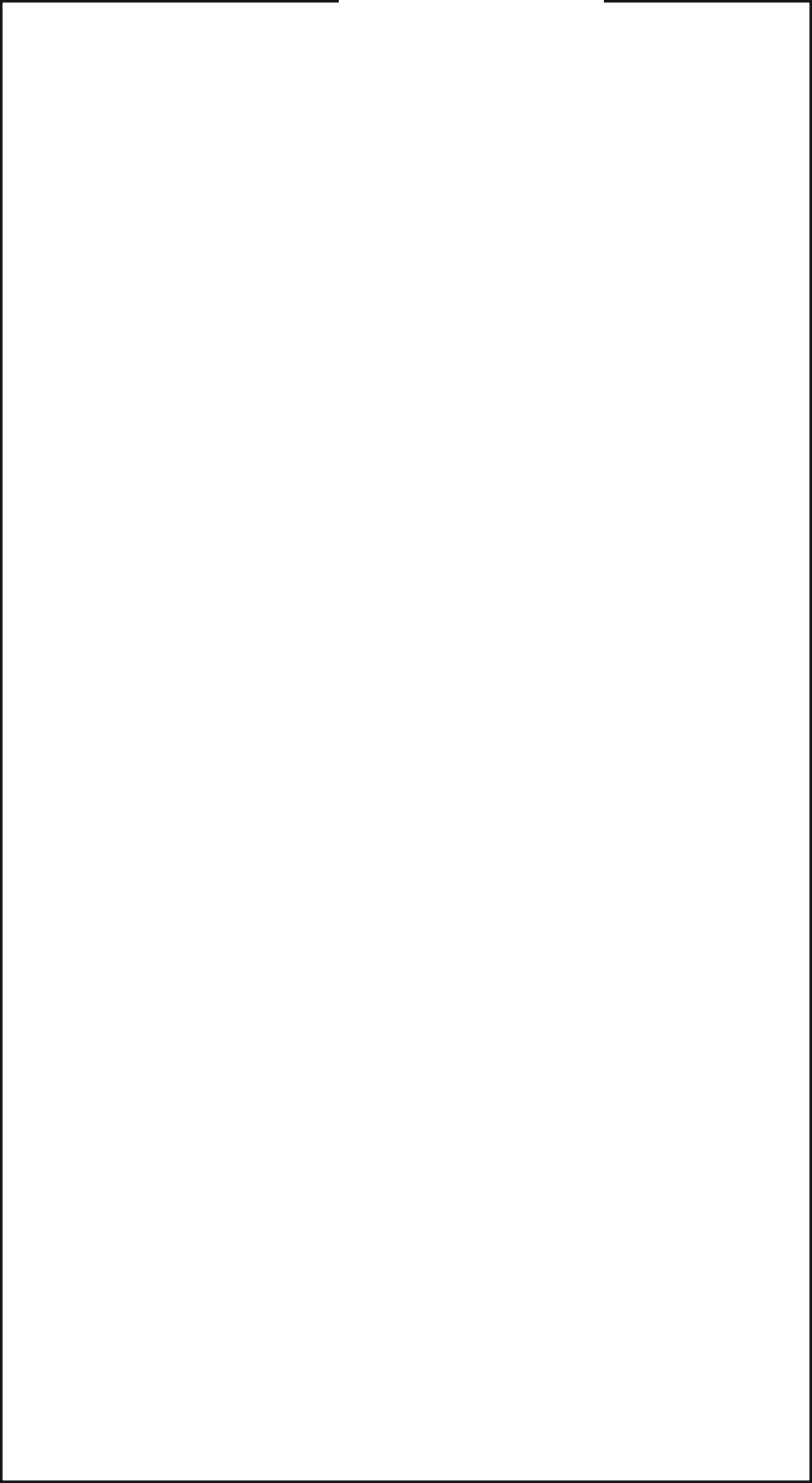
Vydanie prvé

Printed in Slovakia

ISBN 80-8061-319-8

... *náš celý život je čítanie*, hovorí Gaston Bachelard v *La Poétique de la rêverie*, *nie sme nič iné ako čitatelia, ako čítajúci...*
a potom sa tento filozof, ktorý viac ako filozofii veril poézii (poézii, vzácnemu druhu snívania), opytuje ešte na čosi: či tam hore, v nebi, v raji, nie je knižnica, *nesmierna, nekonečná knižnica...*

občas sa prebudí uprostred noci, započúvaná do ticha bytu, do pomaly sa rozplývajúceho sna, pohľadom zablúdi ku knižnici, ktorá sa tiahne pozdĺž celej steny, okom obkresľuje kontúry jednotlivých poličiek, pozná presne ich obsah, desaťročia dodržiavaný systém nepripúšťa podstatnejšie zmeny v usporiadanosti zväzkov,

vie, kam siahnuť, ak si chce zalistovať v konkrétnej knihe, usporiadaný svet, ktorý sa práve preto môže stať útočiskom a možno aj orientačným bodom, bodom určujúcim súkromnú vzťažnú sústavu,

neodvažovala by sa odhadnúť, čo všetko z tých textov prešlo do jej pamäti, premenilo sa na čiastočky, o ktorých sama pamäť nemusí ani vedieť, prinajmenšom nemusí vedieť, kde sa v nej vzali, myšlienky alebo aspoň jednotlivé slová; nemusí spomínať na zdroje ani na to, že vôbec boli nejaké zdroje, ktoré utvárali pamäťové obsahy, nikdy nie je iba vlastným sebazapamätaním, nerozliší hranicu, za ktorou sa v nej začínajú iní, prazvláštne spolubytie, pomyslí si, s okom upriameným na knihy, v tomto okamihu pozbavené rozlišujúcej farebnosti,

pohľad na knihy ju (azda najmä v noci) upokojuje, dáva jej istotu, že práve tu je vo svojom svete, tu je sebou, nemaskovanou, čírou, niektoré z nich prečítala iba raz, k iným sa vracala, pretože sa jej žiadalo pobudnúť s nimi, opätovne, o niektorých aj písala, zopár je takých, ku ktorým sa ešte

nedostala, odsúva ich na nevedno kedy (napadne jej, či sa tie neprečítané pomstia, tak ako to predpokladá Canetti, a čo ak sa naozaj budú chcieť vyvršiť za nezaujím a *ohrdnuté zdráhať odprevaďiť nás na poslednej ceste?*)

architektúra tohto sveta je jej dôverne známa, nemôže zaskočiť, zradiť, väčšinu kníh by našla poslepiacky, stačilo by podísť k policiam, dotknúť sa, trpezlivo čakajúcich, pripravených, no nevnučujúcich sa na stretnutie, a predovšetkým verných svojmu miestu; pevne stanovenému, takmer nemennému, napriek niekoľkým sťahovkám, malovkám či veľkým upratovaniam, drží sa svojich princípov, má rada knihy zžité s konkrétnym miestom, na um jej zide paralela s cintorínom, možno trochu absurdná, napokon, nepochádza od nej, *niet utešenejšieho cintorína, ako je knižnica*, sartrovska metafora môže mať viac výkladov: napríklad cintorín ako priestor čakania na zmŕtvychvstanie, priestor predchádzajúci potenciálnym premenám, návratom do iných podôb života, zmŕtvychvstanie prostredníctvom iných, prostredníctvom ich tiel a ich myslí, zmŕtvychvstanie textov, cintoríny popierajúce konečnosť individuálnych príbehov (textov), ktoré mávajú príslubom večnosti (a aj príslubom celistvosti)

/

a potom si predstavujem takú zvláštnu knižnicu: sústredili by sa v nej všetky nenapísané knihy, knihy, ktoré nosíme v sebe, ktoré sa vznášajú v povetrí okolo nás, neviditeľné, no ich prítomnosť neomylné cítime, jemné pavučinky obrazov, niekedy je nimi vzduch celkom presýtený, nastavím tvár a nitôčky pripomínajúce posolstvá babieho leta sa dotýkajú pokožky, zľahka, aby sa vzápätí vydávali na ďalšie cesty, vzlietali do výšok, plávali sa k iným, ktorí ich potom budú odprevádzať s podobnou nostalgiou,

texty, nenapísané a nenapísateľné, premenlivé v tvaroch, farbách, najlepšie texty, možno kdesi, v inom svete alebo v iných dimenziách toho náš-

ho, existuje priestor, kde sa zhromažďujú, zbierajú, vzájomne sa prelínajú, prepletajú, občas zatúžim nazrieť do knižnice nenapísaných kníh, zadržaných výdychov, túlajúcich sa snov-obrazov, nikdy nenaplnených, nevyslovených, nespredmetnených

/

V. hovorieva, že doma sa cíti v každom laboratóriu, kdekoľvek na svete,

ak zájde do laboratória a nájde v ňom všetko, čo potrebuje k práci, chemikálie a prístroje, zložené, spoľahlivé, okamžite získava pocit istoty, ba dokonca, povie s miernym ostychom, dokonca domoviny, keď sa muž rozhovorí o svojej práci v laboratóriu, nech by sa nachádzalo kdekoľvek na svete, z jeho slov zvanie aj na ňu pocit dôvery k miestu, o ktorom rozpráva, hoci ho nepozná,

tak trochu mu závidí, no vzápätí si uvedomí, že aj ona nachádza čosi podobné v knižnici, nie tak celkom v akejkolvek, ale predsa len, regály plné kníh, vôňa starej tlače a starých zväzkov alebo naopak, záľaha najsúčasnejších vydání, múdrosť, pre ktorú sa našlo slovo, zvláštny vesmír, kde sa sústreďujú skúsenosti vekov, najrozmanitejšie podoby ľudskej príbehovosti

(knižnica pripomínajúca tak trochu stred vesmíru, pomyslí si, vesmíru, v ktorom sa dá stratiť, prepadnúť zúfalstvu z nadmiery už vysloveného, a nakoniec sa aj tak s tým zmieriť: podľa svojej miery, prostredníctvom vlastných slov, prisýpať k existujúcej hromade ďalšie, o ktorých nemá zmysel uvažovať, či sú lepšie alebo horšie ako slová iných, tých, čo tu boli pred ňou; sú to jej zrná, úroda jej tela a jej duše, nič iné o nich nemožno vypovedať)

/

rozprávame sa s mužom, napríklad aj o laboratóriách a o knižniciach, pred nami miska s jablkami, jablká sú, samozrejme, z vlastnej záhrady, rituál, ktorý už patrí k zimnej kuchyni, sedíme okolo stola, krájame renety, jonatánky, deli-

ciusky na pravidelné dielce alebo sa do nich, do tých mäkších, zahryzávame, sladkokyslá chuť šťavy vyviera z dužiny, kombinujeme sorty, aby sa každému ušlo z každej, a pred očami mám pri tom stromčeky, ktoré sa z roka na rok viac dvíhajú do výšky, takmer zakrývajú výhľad na brehy Moravy (predstava slnka, vône trávy, hladiny jazierka...),

jablká majú zvláštnu, nezameniteľnú chuť, cítim silu, ktorú do nich vložilo slnko, ozajstný príliv energie, zbieranej na kopčeku nad jazierkom počas dlhého horúceho leta, ukrytej pod kožou, v dužine, okolo hniezda tuhočiernych jadierok, cez jabĺčka akoby sme prekračovali priestor a čas zimnej kuchyne, opúšťali steny paneláka a ocitali sa na našej terase ovinutej ružami, s pohľadom na záľahu odtieňov zelene, na bujnú pestrofarebnosť neskorého leta

(pristihujem sa, že zase raz hovorím o sebe striedavo v prvej a potom v tretej osobe, občas sa mi to mimovoľne stáva, potreba približovať sa, a potom sa zase vzdalovať, dvojpohľad a dvojpozícia, ktovie, ako by to interpretovala lacanovská psychoanalytická koncepcia, ako by na takýto prípad použila teóriu zrkadlového štádia, aj pre mňa samu je to striedanie osôb, perspektív celkom nečakané, dokonca prekvapujúce, ale neustlujem sa brániť)

/

možno si to len predstavuje, možno je to len jej pocit, že knihy v noci ožívajú a texty vstupujú do vzájomných rozhovorov a na policiach jej knižnice najmä v noci dochádza k sporom, k prudkým výmenám názorov, k rivalite, priam k zápasom o prvenstvo, o veľkosť významu a o dôležitosť, sporia sa filozofi a sporia sa aj literáti, pokračujú cez texty v dávnych polemikách, niekedy, za tichých nocí priam počuje hašterivé hlasy vychádzajúce z policiiek knižnice

(občas sa jej zasdá, že aj v jej vlastných knižkách dochádza k vášnivým debatám medzi postavami, vyjasňujú si názory, obhajujú svoje miesto

a konanie v texte, raz sa o tom pokúsila napísať poviedku: ako ju postavy zahrňajú výčitkami, obviňujú ju z nedôslednosti, nelogickosti, ba aj krivdy, ktorých sa voči nim dopustila; verí, že postavy majú vlastný život, že dokonca majú moc pôsobiť spätne na svojich autorov, len čo vznikli, získali určitý ontologický status, nemožno im ho odobrať, ani moc, ktorú získali, aj o tom je presvedčená)

/

a nemôže chýbať ani predstava knižnice, do akej nás vovádza Borges, totálna knižnica, ktorá by mala obsahovať totálne poznanie v jedinej totálnej knihe, knižnica, ktorá dáva pocítiť, že svet kníh nepodlieha zákonitostiam chronológie ani náhodnosti priestoru, v takej knižnici sú prítomní všetci autori a všetky knihy, sú tu, v tomto okamihu,

každý autor a každá kniha, súčasníci pre seba a medzi sebou, nielen vo vnútri takto vytvoreného priestoru, ale aj v čase, ako napísal Carlos Fuentes o borgesovskej knižnici, tá knižnica je miestom a časom, kde je človek všetkými ľuďmi a kde všetci, čo opakujú riadok zo Shakespeara, sú Shakespeareom...

nesmierne lákavá predstava *jednej* knihy, ktorá by obsiahla všetky knihy sveta, tie napísané, a aj tie, ktoré ešte iba napíšu, napokon z hľadiska večnosti nie je podstatný rozdiel medzi tým, čo už je vypovedané a pre čo sa ešte iba budú hľadať slová; budú sa vykrajovať z amorfnej masy tak, aby uchopili, pojali do seba celú beztvarovosť, aby sa podieľali na znovustvorení,

alebo možno ešte čosi viac: foucaultovská predstava jedného jazyka, ktorý by bol univerzálnou exegézou všetkých jazykov, všetkých diskurzov; všetky slová, ktoré existujú a ktoré sa ešte iba utvoria, by boli obsiahnuté v jednom jedinom praslove,

jedno slovo, jeden jazyk a jedna kniha, všetko ostatné iba ako variácie, variácie variácií prázakladu, návrat do okamihu tesne pred veľkým

treskom, do posledného okamihu ešte jestvujúcej, no už na rozštiepenie pripravujúcej sa jednoty (takže predsa verí na ideu sveta ako celku, predsa sa k nej upína)

/

občas zacíti intenzívnu potrebu siahnuť po knihe, ktorá by sa najlepšie hodila ku konkrétnemu okamihu, k nálade, postaví sa ku knižnici a prechádza od regálu k regálu, urputne hľadá, no ani jeden titul nie je ten pravý, zopár kníh chytí do ruky, v spomienkach si priblíži myšlienky a postavy za obalom, nezacíti v dlani ono známe chvenie signalizujúce, že konečne našla knihu, ktorú hľadá, takmer existenciálne chvenie,

líha si do postele, ešte stále s nenaplnenou predstavou, s očakávaním, na ktoré nenašla odpoveď, nemala by to byť celkom neznáma kniha, niečo by už malo v nej rezonovať, niečo, čo zapôsobilo už kedysi predtým, možno by to nemala byť len jedna jediná kniha, ale kniha, ktorá by pozostávala z viacerých, z tých, ktoré ju oslovili, ich texty by sa prelínali, premiešali, splynuli by do nového celku, bola by to kniha, v ktorej by rezonovalo čosi z nej samej, ktorá by však zároveň bola správami od iných, nachádzala by sa v nej, no nachádzala by tam aspoň trochu z toho, čo ju presahuje, neznáme

(priateľka Rút jej raz povedala, že píše preto, lebo chce čítať iné knihy, ako sú ostatné, tie, ktoré už existujú, ktoré pozná; píše knihy, aké by chcela ona sama čítať a aké môže len ona sama napísať)

dlaň sa pomaly zatvára, prázdna, ešte vždy, zhasína lampu a pokúša sa predstaviť si, či by takú knihu pre seba vedela napísať, bola by to kniha z mnohých iných kníh, a predsa aj jej vlastná, prstami v tme nahmatá gombík na prehrávači, Rachmaninov, pri hudbe odchádza z tohto dňa, Vespers, Vsenoškoje bdenie dľa smešannovo chora, pri tejto hudbe si môže predstavovať knihu, akú by teraz najradšej držala v rukách

(písať knihy, aké by chcela sama čítať?)

/

stačí, aby som mohol vziať do ruky skúmavku, postavil sa za mikroskop, hovorieva V., aby som sa mohol dať do nejakého experimentu, mal dostatok chemikálií, presne takých, aké potrebujem, nijaké náhrady, prístroje, presné a spoľahливо fungujúce, slušne vybudované laboratórium, v akomkoľvek meste, na akomkoľvek kontinente,

jej túžba máva občas abstraktnejšiu a značne protirečivú podobu: spája sa s túžbou po radikálnom návrate do sféry nevypovedaného, kde sa slovo ešte nevykľulo z mlčania, predstava tichého vesmíru alebo aspoň univerza s nediferencovanými zvukmi, predstava bytia, ktoré by ešte bolo uskutočniteľné bez jazyka (bez slova: vypovedaného a napísaného), priestoru, v ktorom sú možné nové začiatky, nové tápania,

pretože napokon vždy je tu nejaká súvislosť so slovom, pomyslí si rezignovane: všetko sa opäť točí okolo neho: hľadaného, zamlčaného, akéhokoľvek

/

keď sme sa vracali z Devína a boli už na kraji lesa, takmer sme už dovideli na strechy domov na našom sídlisku, prebehla okolo nás, len-len že sa nás nedotkla, srnka, hnedá s bielymi fľakmi za hlavou, zastala niekoľko metrov od cestičky, po ktorej sme kráčali, no správala sa tak, akoby nás nezbadala, Z. ma chytila za ruku a odtiahla k okraju cestičky, akoby nás chcela tými niekoľkými centimetrami celkom zneviditeľniť, srnka sa oprela o strom, mierne zodvihla hlavu a odrazu začala vydávať hrubé piskľavé zvuky, aké sme ešte predtým nikdy nepočuli, akosi sa nehodili k jemnej, ušľachtilej siluete, očakávali by sme ich skôr od zdivočeného psa, zlostného a zachrípnutého, pripomína mi to taký nejaký zvláštny psí brechot, povedala dcéra, nikdy by som si nebola myslela, že srnka... ani ja, ozvala som sa, chvíľu sme ešte stáli na lesnej cestičke a načúvali zvu-

kom ruje šíriacim sa od neďalekého stromu, bol to taký zvláštny záver nedel'ného popoludnia

//

kedysi bola veľmi hrdá, ak sa jej podarilo sformulovať niečo nové, originálne, rozradostňovalo ju to, naplňalo uspokojením, trvalo pár rokov, kým sa naučila chápať, že podobnosti sú väčšie, ako by si bola chcela predstavovať (myšlienky, pocity, naladenie, ba aj samotný jazyk); údiv, ale aj zvláštne vzrušenie, že sa občas nachádza vo vete niekoho iného, že ktosi iný, ešte častejšie iná, napísal to, čo chcela aj ona, ibaže jej ešte chýbali slová, ešte sa k nim iba brodila, zatiaľ čo ten alebo tá už k nim vystierali prsty, dotýkali sa ich, už nimi dýchali, že to ktosi urobil aj za ňu, presne, možno ešte presnejšie, ako by sa to bolo podarilo jej samotnej, radosť zo spolupísania, aj tak by to mohla nazvať

kruh, ktorý sa kedysi otváral, napriamoval, poháňaný ambíciou mieriť oboma koncovými bodmi takmer k nekonečnu, túžbou obsiahnuť čo najviac, takmer všetko dosiahnuteľné, naplniť možnosti jedinečného ľudského príbehu, ba azda ich aj presiahnuť, sa postupne začal opäť uzatvárať, rozbehnuté, vidinou nekonečna fascinované priamky sa začali navracáť do pôvodných východísk a cez ne sa primkýnať aj k stredu, k istote jedného pevného bodu, už sa jej nezdalo paradoxom, že nekonečno je svojím spôsobom prítomné aj v konečnej množine bodov tvoriacich uzavretú krivku, dokonalú, podľa mnohých najdokonalejšiu,

zakruhovávať sa, napísala v jednom texte (spieť do letokruhov, navzájom podobných, takmer na nerozoznanie, a predsa nakreslených jedinečným nažitým, ktoré sa v nich usadilo: nezamieniteľných, dospievanie k textokruhom, aj tak to cíti)

/

... kde bolo, tam bolo, píše Paul Valéry v *Zlých myšlienkach*: *Svet bol Celok a mal stred. Dnes už*

*niet Celku ani stredu. Len o svete sa ešte stále ho-
vori*

(a po celku a strede človek aspoň občas zatúži,
dodávam pre seba, občas, a nesmierne intenzívne)

//

jestvuje jedna melódia, nevie, kde sa v nej vzala,
či je jej vlastná, alebo ju od kohosi prevzala, po-
zliepala z útržkov iných melódií, navracia sa k nej
v nepravidelných intervaloch, vo chvíľach, keď sa
jej nedarí, keď v jej očiach všetko stráca zmysel,
celkom mimovoľne sa v nej zjaví, vynorí sa z polo-
zabudnutia, niekedy po dlhých mesiacoch a nie-
kedy po rokoch, nenápadne sa jej začne pripomí-
nať, najprv takmer nebadateľne, potom zvýraz-
nieva, počuje ju čoraz jasnejšie, akoby jej ju kto-
si prehrával, ktosi blízky, kto vie, že práve potre-
buje pozbierať sily, vníma ju čoraz zreteľnejšie,
vo svojom vnútornom priestore, a aj v priestore
mimo seba, neodolá a pridá sa k nej, k tej hranej
melódii, začne si ju nôtiť, melódia je veľmi jedno-
duchá, s opakujúcimi sa motívmi, výrazný je na
nej rytmus, ten sa mení vždy po niekoľkých tak-
toch, v premenlivosti, celkom neočakávanej, ako-
by sa sústredila sila, tá, ktorá je obsiahnutá v me-
lódii, z ktorej si naberá, osviežuje sa ňou

//

zabudnuté, nezachytené, toho je v nej najviac:
dotklo sa jej letmo, vplietlo sa do siete myšlienok,
zvíril ich, rozochvelo, a vzápätí uletelo, stratilo
sa, rozplynulo

(pocit ráno po prebudení: vlny, záchvevy vylúp-
nuté z upokojujúcej neurčitosti spánku, hojdavý
pohyb, ktorým sa vzdalujú, málo odolné proti prí-
livu jasného svetla)

nezreteľné mriežky, ku ktorým prilne prebú-
dzajúce sa oko, čosi odhalia, čosi ostáva zatem-
nené, štrbinky, ktorými možno zľahka nazrieť do
neuchopiteľného, v predtuche ho nahmatať po-
hľadom kratučkým ako záblesk svetelného lúča,
cestičky k nedosiahnuteľnému, zlomky nepos-

tihnuteľného celku, partikularita, ktorá má ambície dotknúť sa absolútna, náznaky, ktoré rozčeria fantáziu,

naoko nezávislé perspektívy, ktoré sa však v skutočnosti navzájom prelinajú, križia, dopĺňajú, siete pohľadov, nitôčok, siete fragmentov, za ktorými možno vytušiť kontúry niečoho aspoň relatívne celistvejšieho,

zabudnuté fragmenty: iných, seba, dní, počas ktorých sa usiluje vypátrať čosi dôležité, pripomenúť si, nanovo rozpoznať, akoby sa z nej samej čosi strácalo, odlamovalo, rozpadalo sa, akoby mala definitívne ostať nepripamätávajúcou sa, rozplývajúcou

//

podľa istého antického filozofa (zdá sa jej, že Herakleita) jestvuje na kružnici bod, v ktorom sa stretáva začiatok s koncom, možno celý život smerujeme k tomu bodu, je jeho zmyslom, od tohto bodu by sa veci, keby ešte mali k tomu príležitosť, už len opakovali,

človek by mal vytušiť, kedy sa blíži k bodu stretnutia, mal by to vedieť aspoň o čosi skôr, ako k nemu naozaj príde, mal by sa naň pripraviť, zrýchliť alebo spomaliť tempo pohybu, stíšiť sa alebo zhlasiť (strach, že míňa svoj bod, míňa ho bez povšimnutia, opakujúc krúženie, nenapĺňajúce, nezmyselné),

vzápätí, zdanlivo celkom bez súvisu, jej napadne verš rakúskej poetky, ktorú nedávno prekladala: *zmysel života / práveže nie som / menej a ani viac,*

detinské otázky, v tomto veku takmer až nepatričné (a predsa, a predsa),

obrat k minulosti, ponor do spomienok, hľadanie súvislostí, celostnejšieho pohľadu, sprievražňovanie väzieb, ktoré unikajú, prinavracanie prežitého, akoby intenzita reálnosti rástla s každým pamäťovým návratom, sprítomňovaním, celostnosť, o ktorú sa sami pokúšame, v časovom odstupe, rozpamätávaním (preosieváním zapaätávaním),

kondenzácia reálnosti v literárnom texte, tvorba reálnosti nového stupňa, a aj kondenzácia času, pravdu má Fuentes, keď hovorí, že práve knižnica predstavuje miesto, kde existuje totalita času, borgesovská knižnica, ktorá by ideálne mala obsahovať len jednu knihu: jedna kniha, ktorá je zároveň všetkými knihami a ktorú číta jeden čitateľ, ktorý je všetkými čitateľmi

a najmä všetky texty, ktoré ešte nie sú napísané, alebo aspoň dopísané: snívané texty, ktoré ešte iba túžia po završení, najlepšie možné texty, hovorí si, ešte sú iba predtuchou spolupatričnosti s celkom, predtuchou vplynutia do veľkej, absolútnej knižnice, texty, ktoré neprekročili hranice sna, ktoré ju možno ani tak veľmi nechcú prekročiť, texty-obláčky plávajúce na oblohe, meniace tvar, meniace farbu,

možno ani nejde o završovanie ani o vplynutie, vzápätí sa zarazí, no o čo potom ide, prsty na chvíľu znehybnajú nad klávesnicou, pripomínajú zvesené krídla vtákov, ktoré prerušujú let, možno z únavy, možno iba z jednoduchej potreby striedať pohyb s nehybnosťou, slovo s mlčaním, potom sa s nesmiernou opatrnosťou opäť dotknú klávesnice, zdá sa jej, akoby vnútorným sluchom zachytila jemný šelest krídel, ktoré sa zase rozprestierajú, vynášajú drobné vtáčie telá do výšok, ponúkajú na širšej oblohe príslub rozletu (texty, ktoré nemáme v úmysle písať, ale len o nich snívať...)

ustavične sa navracajúca predstava celku, pradávnej jednoty, ktorá vzbudzuje smútok za strateným, zároveň túžbu po splynutí: po návrate do celku, po obnovenom zjednotení (... *kedysi bol svet Celok a mal stred...*),

ilúzia záchranného lanka alebo časom ošarpaná, pokrivená spomienka, ktorej uverili mnohí, ktorej by chcela uveriť aj ona sama

//

v noci snežilo, po teplejších dňoch sa ohlásila

studená vlna, zobudila sa možno na tú nečakanú zmenu v sfarbení vzduchu, na závan oneskorenej bieloby, podišla prekvapená k oknu, povytiahla žalúzie, svet vyzeral zrazu akýsi čistejší, len kde-tu narúšali bielu plochu stopy topánok, takýto vybielený ponúkal čosi, na čo už takmer nikto neverí,

dvor pokrytý tenkou snehovou vrstvou, v domoch naproti tma, len lampy na dvore vrhali tieň na bielobu ohraničenú múrmi, vtom zbadala susedkinho psíka, celkom drobného, vždy vyčesaného, spokojného, Sofinka pobehovala okolo stromov, potom sa vrtela na mieste, nahánajúc si chvost, dcéra jej nedávno povedala, zo Sofinky priam srší psie šťastie a radosť zo života, skoro stále sa usmieva, akoby sa chcela ustavične prhovárať, povedať ti čosi dobré, radostné; šťastný psík sa odrazu nečakane prevalil do snehu, zatrepal labkami, vzápätí opäť vyskočil a rozbehol sa k najbližšiemu stromu, ešte chvíľu šantil v prítmí dvora pokrytého sypkým snehom, potom sa jej stratil z dohľadu, pravdepodobne ho privolala starostlivá majiteľka, zasmiali sa vtedy na tom výraze, Sofinka a pocit šťastia, životného, otvorila okno, do izby sa vliat prúd sviežeho, chladného vzduchu, zhlboka sa nadýchla

//

kedysi mala sen: stať sa členkou speváckeho zboru, včleniť sa hlasom medzi iné hlasy, splývať s nimi, splývať cez Monteverdiho, Bacha, Rachmaninova, otec jej neraz rozprával o zážitkoch zo zboru, v ktorom spieval, bol to známy, hoci len amatérsky zbor, no na tom nezáležalo, dôležitá bola možnosť byť časťou súhlasia (toto slovo sa mi, len čo som ho napísala, veľmi zapáčilo, tak veľmi, že som sa opäť, čo len na chvíľu, presunula bližšie k sebe, do prvej osoby, aby som si ho čo najlepšie, čo možno z najväčšej blízkosti vychutnala), súčasťou intervalov, začleneným bytím, harmonizujúcim,

Italo Calvino v jednej zo svojich najlepších poviedok opisuje túžbu stať sa hlasom, jedinečným,

nepomýliteľným: premeniť sa naň, stretávať sa s inými hlasmi, dokonca splývať s nimi,

škoda, že nevieš spievať, prihovára sa v tej istej poviedke autorský rozprávač protagonistovi-kráľovi: keby si vedel spievať, tvoj život by sa bol možno vyvinul inak, bol by si šťastnejší; alebo smutný inakším smútkom, harmonickou melanchóliou,

sedávala som na koncertoch a predstavovala si, že moje skutočné miesto je niekde inde, presne by som vedela určiť to miesto, v trefom rade prvá sprava, možno som sa tak trochu podobala na speváčku, ktorej patrilo ono miesto, možno to robili najmä okuliare, že som vybadala istú podobnosť, že som si ju primyslela, tak ako som si primyslela seba na tom mieste, tretí rad, prvá z pravého kraja, v predstavách som sa tam videla, s partitúrou v rukách, s poloprivretými očami, tak, aby som mohla čítať noty, no zároveň aby som mala clonu, za ktorú sa dá skryť, chcela som byť prítomná len hlasom, nezaťažaná inými súčasťami tela, nijakým slovom a nijakým príbehom, celá sa stúliť do tónov, primknúť sa k nim čo najviac, premeniť sa na ne,

škoda, že nevieš spievať... bol by si šťastnejší
(alebo smutný, ibaže iným smútkom)

//

vrstvy, ktoré sa nečakane v pamäti rozhybu, popresúvajú, potom zrazu vystúpia na povrch, zmiešajú sa s novšími spomienkami, nejestvuje čas ani kauzalita, príčina s účinkom si vymieňajú miesto, sú len siete chatrných polozapamätaných odtlačkov v pamäti, ktorá sa napokon tiež rozkýva, rozkmitá v nepravidelných amplitúdach,

celkom nečakane, mimo akýchkoľvek súvislostí, má pred očami postavu dávnej spolužiačky, ktorá po maturite nastúpila na miesto v istom laboratóriu slúbené pôvodne jej, obe si museli zaslúžiť lepší posudok, aby získali odporúčanie na univerzitu, najprv lutovala, že to miesto jej A. prebrala, že si ho dala prebrať, potom si našla iné, možno zaujímavejšie, už na to ani nemyslela, asi po roku sa dozvedela, že spolužiačka mala v laboratóriu